

OSNOVE
RAČUNOVODSTVA

Dr Tanja Lakovic
E mail: tanjavu@ucg.ac.me
Konsultacije:
Srijeda 12:00 -13:00

Kolokvijum:

07.12. – 13.12.	P/V	KOLOKVIJUM 08.12. 2020 U 16:45h
14.12. – 20.12.	P/V	PRAKTIČNI DIO: PDV na nivou osnovnih računovodstvenih promjena ; Obračun zarada u praksi; sastavljanje obrasca IOPPD u praksi;
21.12. – 27.12.	P/V	KOLOKVIJUM 22.12. 2020 U 16:45h

Literatura za časove vjezbi:

dr Tanja Laković, „Zbirka zadataka iz računovodstva“, Ekonomski fakultet Podgorica, Podgorica, 2018/19 (elektronsko izdanje)

- **KOLOKVIJUM** sa maksimum 40 poena.
  - Test se sastoji od zadataka obrađenih na časovima vježbi i predavanja -Način polaganja: Pismeno
  - **NAPOMENA:** Na početku testa, biće ponuđeno pet teorijskih pitanja na zaokruživanje, koja su ELIMINACIONA. Da bi student stekao uslov za provjeru zadataka na testu, potrebno je od pet eliminacionih pitanja da uradi tačno tri. **U protivnom,**

Sadržaj

- Uloga i značaj računovodstva
- Vrste računovodstva
- Definisane Knjigovodstva
- Upoznavanje sa predmetom knjigovodstva: poslovna imovina i ekonomske promjene
- Upoznavanje sa osnovnim računovodstvenim kategorijama
- Upoznavanje sa osnovnom računovodstvenom jednakosti

Zasto je važno učiti računovodstvo?

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, BERKELEY
STATEMENTS OF NET POSITION (unaudited)
At June 30, 2015 and 2014 (Thousands of Dollars)

	UNIVERSITY		
	2015	2014	2013
ASSETS			
Cash and cash equivalents	\$ 208,817	\$ 488,340	\$ 2,000
Short-term investments			60,000
Investments held for resale	1,801	1,800	
Accounts receivable, net	246,718	177,238	
Prepaid expenses, net	2,236	1,674	27,340
Notes and mortgages receivable, net	4,100	4,100	
Inventories	5,041	4,020	
Other current assets	2,384	3,973	162
Current assets	660,897	886,044	90,802
Investments	248,042	225,540	1,383,675
Investments held for resale	126	21,218	
Restricted investments held by UC	42,779	170,446	
Prepaid expenses, net	7,022	16,778	31,034
Notes and mortgages receivable, net	26,223	25,237	
Capital assets, net	3,819,671	3,746,167	
Other noncurrent assets	1,387	1,049	
Noncurrent assets	3,897,649	3,758,664	1,414,719
Total assets	4,558,546	4,679,967	1,485,521
DEFERRED OUTFLOWS OF RESOURCES	84,008	88,029	
LIABILITIES			
Accounts payable	100,013	114,549	100
Accrued salaries			
Deferred revenues			
Unearned interest			
Contingent liability			
Current portion of long-term debt			
Payable for others			
Other current liabilities			
Current liabilities			
Notes and other loans			
Obligations under debt agreements			
Long-term debt			
Pension liabilities			
Obligations to other health benefits			
Other noncurrent liabilities			
Noncurrent liabilities			
DEFERRED IN-COME OF RESOURCES			
NET POSITION			
Net investment in capital assets			
Reserve			
Nonspendable, Endowment and gifts			
Expendable, Unrestricted			
Expendable, Other (including other service fees, capital project and equipment)			
Unrestricted			
Total net position			

* See accompanying Notes to Financial Statements

Monthly Cash Flow

	Actual	Budget	Variance
Cash received			
Fees	\$21,571	\$20,000	\$1,571
Salary grants	10,005	11,000	(995)
Other	76	76	
	31,652	31,000	652
Cash paid out			
Salaries and benefits	21,575	20,000	(1,575)
Food	2,350	2,000	(350)
Food supplies	335	500	165
Other	3,270	1,500	(1,770)
	27,530	24,000	(3,530)

Jeyrald Rice Inc.
INCOME STATEMENT
January 1 to December 31, 2015

REVENUES	
Sales....	\$10,000
Service Income....	\$5,000
Total Revenue....	\$15,000
Cost of Goods Sold....	
Gross Profit....	
OPERATING EXPENSES	
Salaries....	
Rent....	
Utilities....	
Depreciation of Properties....	
Profit Before Taxes....	
RETAINED EARNINGS	

Net Income + Net Losses

- Da li je preduzeće ostvarilo zadovoljavajući nivo dobiti?
- Sa kojom cijenom naših proizvoda/usluga ćemo maksimizirati dobiti?
- Koliko vrijedni naša imovina?
- Da li kompanija ima mogućnosti da isplati svoje obaveze o roku dospelosti?
- Koliko iznose troškovi poslovanja?
- Koliki je promet a koliko dobit preduzeća?
- Koliko iznos neto imovina preduzeća?
- Da li imamo dovoljno gotovine

Kako se računovodstvo definiše?

- Računovodstvo je vještina.....
- Računovodstvo je proces.....
- Računovodstvo je informacijski sistem...
- Računovodstvo je podfunkcija upravljanja...
- Računovodstvo nije sredstvo za sebe.....
- Računovodstvo je skup principa i konvencija.....
- Računovodstvo je poslovni jezik....

Bolje
razumijevanje
između
**menadžera i
vlasnika**

Sredstva =10.000€, Neto
imovina =7.000€
Obaveze =3.000€,
Dobit=3.000€

Bolja
komunikacija
sa
**stakeholderi
ma**

Informacione potrebe korisnika i računovodstvo

Finansijsko računovodstvo	Upravljačko računovodstvo
Odnosi se na prošle događaje;	Odnosi se i na buduće događaje;
Usmjereni eksternim korisnicima (investitori, kreditori, zaposleni, kupci, državni organi);	Usmjereni internim korisnicima (menadžmentu);
Zakonski regulisani rokovi i forma izvještaja, i sam proces obrade (MRS);	Individualno određeni rokovi i forma izvještaja;
Obično kvantitativnog karaktera;	Kvantitativnog i deskriptivnog karaktera;
Proizvod: bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o novčanim tokovima i izvještaj o promjenama na kapitalu, kao i računovodstvene politike.	Proizvod: interni bilansi, kalkulacija cijene koštanja, izvještaji po segmentima, izvještaj o prodaji i dr.

Konceptualni okvir finansijsko računovodstvo

1.

Cilj: obezbijediti korisne informacije u finansijskim izvještajima za donosiocce odluka (Bilans uspjeha, Bilans stanja, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o promjenama na kapitala, Napomene)

2.

-Kvalitetne karakteristike: RELEVANTNE I VJERODOSTOJNO PREZENTOVANE INFORMACIJE **-Osnovni računovodstveni principi**

3.

Elementi finansijskih izvještaja: sredstva, kapital, obaveze, prihodi i rashodi

Osnovna računovodstvena pitanja: PRIZNAVANJE, VREDOVANJE I PREZENTOVANJE

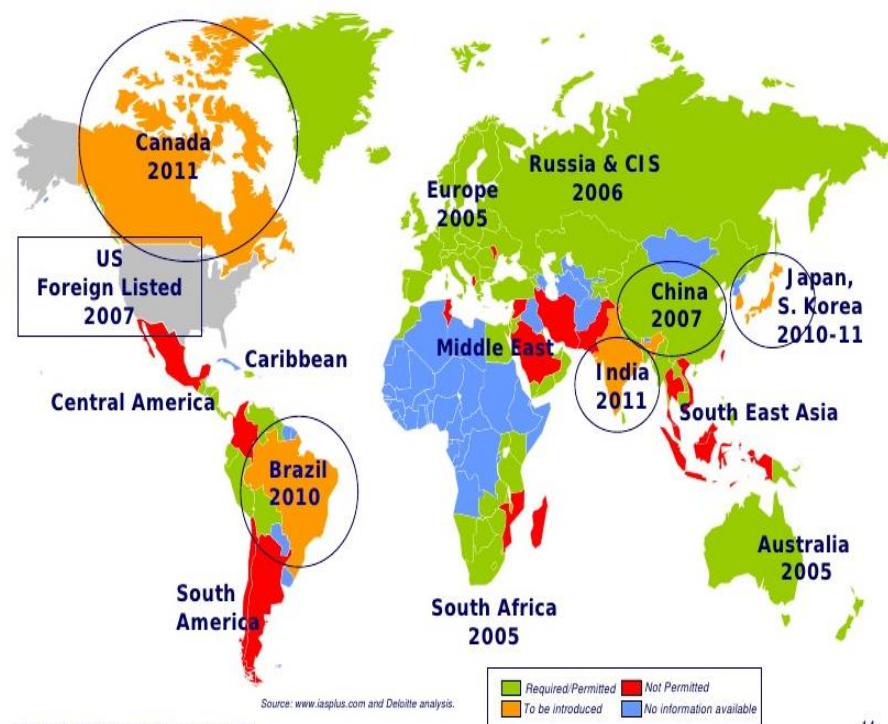
Profesionalna regulativa : računovodstveni standardi

Računovodstveni standardi predstavljaju **standardizovane računovodstvene principe, kodifikovane u okviru pisanih pravila o: pripremanju, priznavanju, vrednovanju i prezentovanju elemenata finansijskih izvještaja**

Standardi mogu biti propisani od strane:

- Nacionalnih vlada
- Profesionalnih računovodstvenih asocijacija (FASB u SAD)- **U.S. GAAP**
- Nezavisno privatno tijelo (IASB)- **IAS/IFRS**

U Crnoj Gori se od 2004. godine primjenjuju se svi objavljeni standardi od strane IASB i pojašnjenja tih standarda- Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Profesionalna regulativa : profesionalna etika

Profesiju čini: tehnička stručnost, vještine i etika.

Računovodstvena profesija je mlada profesija koja obezbjeđuje **uslove povjerenja u tržišnoj ekonomiji, zato je etika suštinska za računovodstvo.**

Etički principi:

Integritet

Objektivnost

Profesionalna kompetentnost i

dužna pažnja

Povjerljivost

Profesionalno ponašanje

Funkcije računovodstva

➤ Knjigovodstvo sa bilansima

➤ Računovodstveno planiranje

➤ Računovodstvena kontrola

➤ Računovodstvena analiza

Knjigovodstvo # Računovodstvo

Prvi nivo evidentiranja poslovnih transakcija i kao takav ne može dati nijedan zaključak o performansama preduzeća (podaci)	Drugi nivo evidentiranja koji pruža korisne informacije za izvlačenje zaključaka o performansama preduzeća (informacije)
Knjigovodstvo je posao koji obavljaju knjigovođe, čiji je stepen odgovornosti nizak. Knjiženje ne zahtijeva specijalističko znanje ni sposobnosti	Računovodstvo je posao koji obavljaju sertifikovane računovođe, čija je odgovornost mnogo veća od knjigovođa, pa za taj poziv je potrebno odgovarajuće obuke i znanje.
U knjigovodstvu poslovne transakcije se evidentiraju u knjigovodstvenim instrumentima. To je proces bilježenja finansijskih transakcija i vođenje finansijske evidencije. Knjigovodstvo je računska osnova računovodstva	Računovođe sastavljaju finansijske izvještaje opšte namjene na osnovu podataka iz knjigovodstvenih instrumenata

Definicija, karakteristike i vrste

POSLOVNE TRANSAKCIJE (KNJIGOVODSTVO)

Poslovne transakcije

Definicija: Ekonomska promjena ili događaj koji se događa na imovini preduzeća **usljed poslovanja** mjenjajući njenu visinu i/ili strukturu

Karakteristike:

- a) Događaj/promjena je stvarno nastala o čemu svjedoči postojanje **dokumenta**
- b) Može se **vrijednosno iskazati**;
- c) **Mijenja** postojeće stanje imovine, izvora imovine, prihoda i rashoda preduzeća ili njihovu strukturu

Vrste poslovnih transakcija

1

Finansijske aktivnosti:

Kapital

Ulaganje vlasnika

Obaveze-

Pozajmljeni novac

2

Investicione aktivnosti:

Kupovina

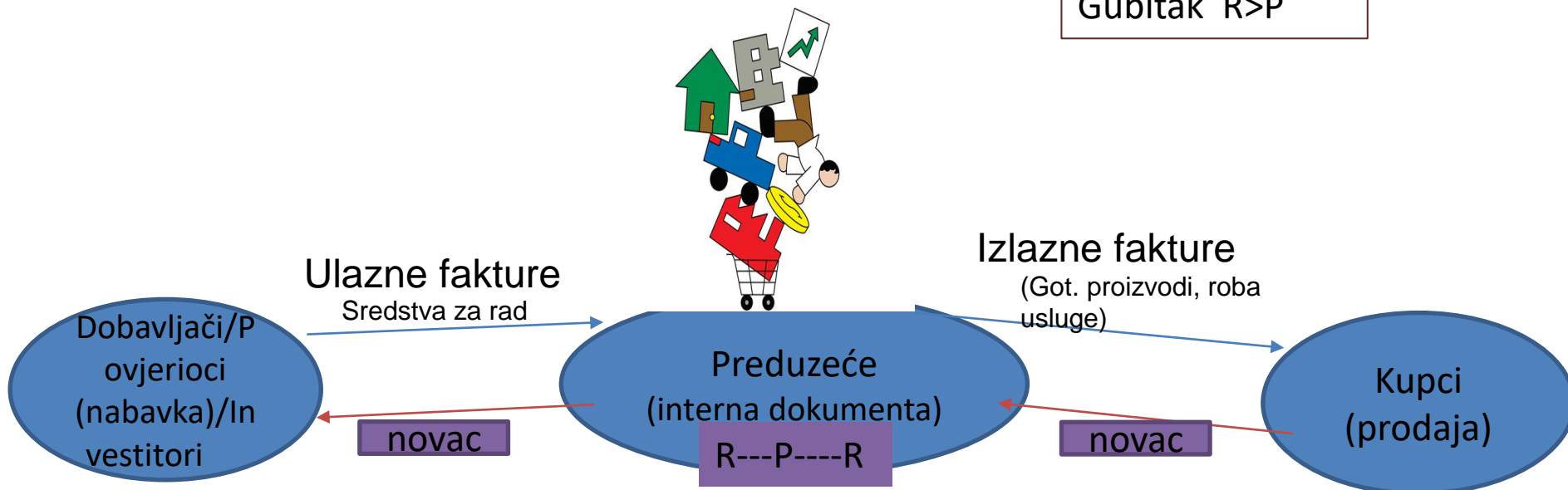
sredstva (buduće koristi): zgrade, zalihe, opremu

3

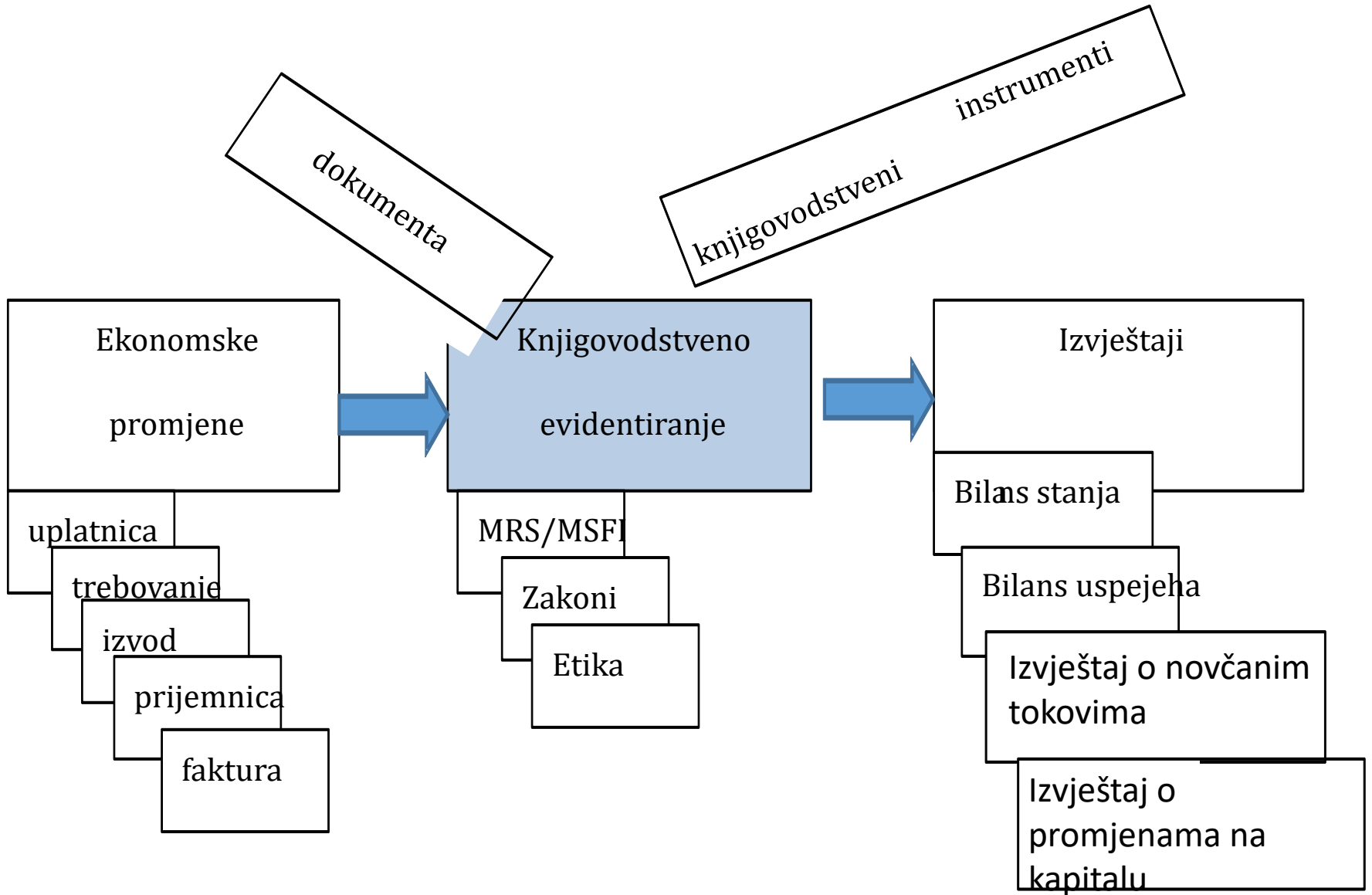
Operativne aktivnosti:

1. Zaraditi **prihod**
2. Nastanak **rashoda**

Dobitak $P > R$
ili
Gubitak $R > P$

Računovodstvo sistem

Dvojno knjigovodstvo: dvostrano obuhvatanje poslovnih promjena

Ekonomska promjena uvijek tangira najmanje dva računa – jedan račun čija je dugovna strana tangirana promjenom i jedan račun čija je potražna strana tangirana promjenom

Od preduzeća X kupili smo robu u vrijednosti od 10.000€ (faktura br. 2)

D	Roba	P	D	Dobavljači	P
10.000					10.000

Dvojno knjigovodstvo: dualnost u posmatranju imovine

Dualnost u posmatranju imovine, sa aspekta oblika u kojima se javlja imovina (aktiva) i izvora iz kojih potiče ta imovina (pasiva)

RESURSI PREDUZEĆA

=

IZVORI PREDUZEĆA

Aktiva=2 mil

Pasiva=2 mil

Ukupna vrijednost imovine preduzeća ili bruto vrijednost je 2mil €.

Bilans stanja i računvodstvena jednakost:

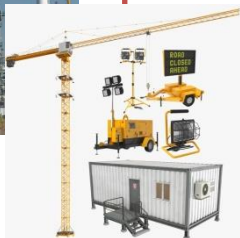
AKTIVA (OBLICI SREDSTAVA)

Bilans stanja na dan xxx

PASIVA (IZVORI SREDSTAVA)

- Zgrade
- Zemljište
- Oprema
- Licence

- Zalihe sirovina
- Potrazivanja
- Novac

S

≠

- Osnovni kapital
- Rezerve
- Nerasporedjena dobit (Gubitak)

- kreditni od banaka
- dobavljači
- obaveze za porez

K+O

Bruto imovina je ukupna imovina preduzeća, odnosno ukupna aktiva ili ukupna pasiva $A = P$

Neto imovina jeste razlika između bruto imovine i obaveza. To je imovina vlasnika. $K = S - O$

Poslovne promjene i njihov uticaj na cjelinu imovine tj. na Aktivu i Pasivu

---

I grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu povećanje nekog imovinskog oblika i povećanje u istom iznosu nekog od izvora sredstava.

II grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu smanjenje nekog imovinskog oblika i smanjenje u istom iznosu nekog od izvora sredstava.

III grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu povećanje jednog imovinskog oblika i smanjenje u istom iznosu drugog imovinskog oblika

IV grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu povećanje jednog izvora sredstava i povećanje u istom iznosu drugog izvora sredstava.

Grupa promjena	Aktiva	Pasiva
I grupa	A+	P+
II grupa	A-	P-
III grupa	A+-	
IV grupa		P+-

Primjer broj 1

Zadatak A pod a)

Evidentiranje ekonomskih promjena koristeći prostu računovodstvenu jednakost

PRIMJER BR.1 pod a)

Osniva se trgovačko preduzeće. Vlasnik preduzeća je Ognjen Ognjenović. Evidentirati nastale transakcije u januaru mjesecu koristeći prostu računovodstvenu jednakost:

01.01. Na ime osnivačkog uloga osnivač uplaćuje
5.000 eura na tekući račun (izvod br. 1).

Datum	SREDSTVA	=	KAPITAL	+	OBAVEZE
	T-R		Osnivački ulog		
01.01.	5.000		5.000		

Bruto i neto imovina se povećala za 5.000 €, pa na dan 01.01.
bruto imovina iznosi 5.000. Neto imovina iznosi 5.000

02.01. Osnivač na ime uloga unosi opremu u vrijednosti 2.000 eura, nekretnine u vrijednosti 4.000 eura i zemljište u vrijednosti od 2.000 eura.

Datum	SREDSTVA				=	KAPITAL	+	OBAVEZE
	T-R	Oprema	Nekretnine	Zemljište		Osnivački ulog		
01.01.	5.000					5.000		
02.01.		2.000	4.000	2.000		8.000		

Bruto i neto imovina se povećale za 8.000 €, pa na dan 02.01.
bruto imovina iznosi 13.000. Neto imovina iznosi 13.000

03.01. Prema fakturi br. 3 preduzeće je kupilo robe u vrijednosti od 3.000 eura, od trgovinskog preduzeća Max.

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE
	T-R	Oprema	Nekretnine	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavljači
01.01.	5.000						5.000		
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000		
03.01.					3.000				3.000

Bruto imovina se povećala za 3.000 €, pa na dan 03.01. bruto imovina iznosi 16.000
 Neto imovina iznosi 13.000 jer nije došlo do promjene na bilansnoj poziciji kapital

05.01. Na osnovu ugovora o korišćenju kratkoročnih kredita poslovna banka je uplatila na tekući račun preduzeća 2.000 eura (izvod br. 2).

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE	
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavlj.	Kratk. kredit
01.01.	5.000						5.000			
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000			
03.01.					3.000				3.000	
05.01.	2.000									2.000

Bruto imovina se povećala za 2.000 €, pa na dan 05.01. bruto imovina iznosi 18.000. Neto imovina iznosi 13.000 jer nije došlo do promjene na bilansnoj poziciji kapital.

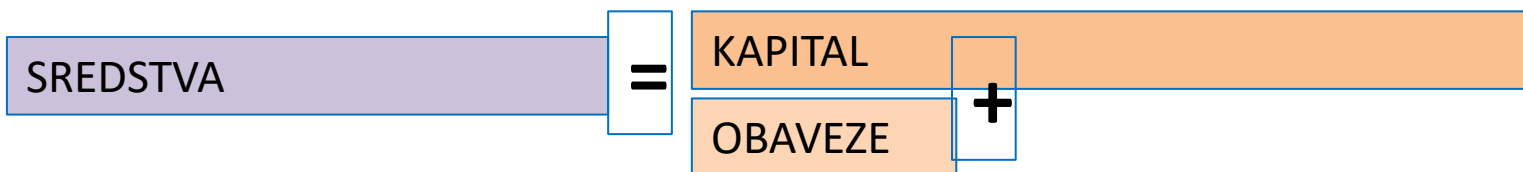
06.01. Prema izvodu poslovne banke isplaćena je faktura br. 3 preko tekućeg računa preduzeća (izvod br. 3).

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE	
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavlј.	Kratk. kredit
01.01.	5.000						5.000			
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000			
03.01.					3.000				3.000	
05.01.	2.000									2.000
06.01.	-3.000								-3.000	

Bruto imovina se smanjila za 3.000 €, pa na dan 06.01. bruto imovina iznosi 15.000
 Neto imovina iznosi 13.000 jer nije došlo do promjene na bilansnoj poziciji kapital.

07.01. U sporazumu sa bankom 1.000 eura kratkoročnog kredita je pretvoreno u dugoročni kredit.

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavlј.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5,000						5,000				
01.01.		2,000	4,000	2,000			8,000				
03.01.					3,000				3,000		
05.01.	2,000									2,000	
06.01.	-3,000								-3,000		
07.01.										-1,000	1,000

Sredstva:	Kapital
Tekući račun: 4000	Vlasnički kapital 13000
Nekretnine 4000	
Oprema 2000	Krat. kredit 1000
Zemljište 2000	Dugoročni kredit 1000
Roba 3000	

9.1. Na osnovu naloga za isplatu podigli smo 500€ za potrebe blagajne (izvod br.5, blagajnička uplatnica)

	sredstva							kapital		obaveze		
	t-r	oprema	nekretnine	zemljište	roba	blagajna	=	osnivački ulog	+	dobavljači	krat kred	dug kred
1.01	5000							5000				
1.01		2000	4000	2000				8000				
2.01					3000					3000		
5.01	2000										2000	
6.01	-3000									-3000		
7.01											-1000	1000
9.01	-500					500						
	3500	2000	4000	2000	3000	500		13000		0	1000	1000

A

Bilans stanja na dan 9.1

P

Sredstva:	Sopstveni kapital
Stalna sredstva:	Vlasnički kapital 13000
Nekretnine 4000	
Oprema 2000	
Zemljište 2000	
Obrtna sredstva:	Obaveze:
Roba 3000	Kratkoročni kredit 1000
Blagajna 500	Dugoročni kredit 1000
Tekući račun: 3500	

Osnovne računovodstvene kategorije ili elementi finansijskih izvještaja

---

- **Sredstva** su resursi koje kontroliše preduzeće kao rezultat prošlih događaja i od kojih se očekuje **priliv ekonomske koristi u budućnosti**

Obaveze su sadašnje obaveze preduzeća koje su posljedica prošlih događaja čije će izmirenje **dovesti do odliva sredstava iz preduzeća.**

- **Kapital** predstavlja potraživanje od strane vlasnika preko sredstava preduzeća, pa se određuje kao **razlika ukupnih sredstava i ukupnih obaveza.**

Prihodi predstavljaju povećanje aktivne proistekla iz poslovanja ili smanjenje obaveza, koje povećava kapital ali da nije rezultat ulaganja vlasnika.

Rashodi predstavljaju sva smanjenja aktive proistekla iz poslovanja bez mogućnosti nadoknade ili povećanje obaveza, koje smanjuje kapital ali nije rezultat povlačenja uloga vlasnika.